

Գահիրէի, Վաւնայի և Ամերիկայի գաղութներուն, Մալի, Հորիզոն, Ալաբամա և Ալաբամա-Տարաթ թերթերուն, Գահիրէի Հայկ. Բարեգ. Միութեան, Կ. Պոլսոյ Միացեալ ընկերութեան Գահիրէի և Չիկագոյ Սահմ. Ռամկալար կուսակցութեան Ակումբներուն Մուշի Ս. Առաջնորդին և այլ կարգ մը ազգային հաստատութիւններուն հետագիտելով որ նամակները Մոսկուայի Եղբարք Ժամհարեան բարերարներուն (որոնցմէ մին դաշնակցութիւնը սպաննեց) շնորհաւորականը և այդ առթիւ 300 ռուպլի նոր նուէրը յիշուեցաւ:

Բացի Ժամհարեանցի 300 ռուպլիէն զրաւական նպաստներ եկած էին Կովկասէն 1200 ռուպլի. Վանայ նուիրատուներէն գոյացած էր 200 ռուպլի որ յայտարարութեամբ 300ի բարձրանայ. Տիգրիսի հանգանակիչ մասնաժողովը արգէն յատկացուցած էր 300 ռուպլի: Ամերիկայի «Հայրենիք»-ի յանձնաժողովի մէկ անգամը գրած է թէ Ամերիկայի և Եգիպտոսի մէջ Հայրենի յիշատակին հաւաքուած 1000 ռուպլի չափ գումարն ալ պիտի յատկացուի յօգուտներ առթիւ Վարդապետ Թուսալի է որ Կովկասի մէջ հաւաքուած գումարն ալ արամադրուի այդ նպատակին, քանի որ յօգուտներ և փոստի նպատակները նոյնն են, այսինքն գիւղատնտեսական բարձրագոյն վարժարան մը բանալ իրիմեանի անուն:

Յոբելեանի հանդէսը անձրեւի պատճառով մէկտեղու ժամուան մէջ վերջացաւ, մինչ ծրագրուած էր 4 ժամէն աւելի տեւել: Հանդէսը գոցուելէ յետոյ օդն ալ բացուեցաւ, և բազմութեան մէկ մասը նոյն օրը իսկ դարձաւ իր տեղերը:

Հանդիսասեռս

ՍԱՀԱԿ ՄԵՐՈՒՊԱՅ ՏՈՒՆԱՆԻՍԵՐ ՍԻԼԻՍՏՐԵԻ ՄԷՋ

Սիւրսգրէ 11 յուլիս

Թէև Սիւրսարեի հայութիւնը քանակով փոքր բայց որակով չատ օրինակելի է ան ամէն հասարակական ու ազգային գործերուն մէջ որոնք հեռուէն կամ մօտէն իսկական հայու սրտին ու մտքին մօտիկ եղող խնդիրներ ու դէպքեր կը շոշափեն:

Այս գեղեցիկ յատկութեան դրական ապացոյցը տուին մեր քաղաքի գիտակից ու աշխու ազգայինքը, այս տարի սրտագին ցանկութիւն ունենալով սօրնելու մեր անմահանուն թարգմանչաց ու հայոց գրերու մեծանուն հեղինակաց Սահակայ ու Մեսրոպայ տօնահանդէսը:

Ուստի, այսօր (11 Յուլիս) յետ աւարտման Ս. պատարագի երկսեռ ազգայինքը տեղոյս Ազգային վարժարանի սրահը փութցան: Այս մասին եղած յատուկ մասնախմբի մը կարգադրութիւնով ու աշխատութիւնով վարժարանի սրահը արգէն վայելուչ ու պարզ զարդարանքով մը, օրուան ազգային մեծ ու խորհրդաւոր տօնին համապատասխան հանդիսավայրի մը վերածուած էր:

Նախագահութեամբ քաղաքիս բարեկամ հովիւ Տէր Ներսէս քահանայ թրոսեանի այս սրտամօտիկ հանդէսը բացուեցաւ երկսեռ ուսուցողաց անուշ ու քաղցրալուր ազգային երգերով. արտասանուեցան օրուան տօնին յարմար ոտանաւորներորոնք Թափալով կ'ըզմընէին. իրաւ որ, շատ ոգեւորիչ էր այս հանդէսը իր անսէթեթութեան մէջ:

Այս հանգամ ազգային հանդէսին, իրենց չինիչ ու սրտաբուխ բանախօսութեան

թիւններով ու աւուր պատշաճի բացատրութիւններով Պ. Ղ. Պ. Նահապետեան և Օրիորդ Արուսեակ ոգեւորութիւն տուին:

Յուսկ ուրեմն այս գողորիկ հանդէսը մեր համես հովիւ Տէր Ներսէս հայր թրոսեանի հակիրճ բանախօսութիւնով ու օրհներգու պահպանիչով փակուեցաւ: Ներկայ Պատ. հանդիսականները յուզուած սրտերու գեղեցիկ դպաւորութեան մը ներքեւ հեռացան տանելով իրենց հետ լիարկայ ու Մեսրոպայ անմահաց յիշատակի քաղցրութիւնը:

Մի, քանի օգտակար պիտիլինի ազգային ինքնագիտակցութեան տեսակէտով եթէ արտասանմանի և մանաւանդ Պուլկարիոյ ուրիշ քաղաքներուն մէջ ապրող մեր տոհմասէր ու գիտկից ազգայինները փոքրիկ Սիւրսարեի տուած այս գովելի ու նախանձելի օրինակին հետեւելով զիք ասկէ ետքը անդրադառնալով իրենց անուրբի մոռացութեան սկսին մեր ազգային այս անմահ բարերարաց ու ոսկի լեզու թարգմանչ Տօնահանդէսը կատարել ազգային շրջանակի մէջ գում ազգային ոգւով ու եռանդով ներշնչուած:

Ծ. ԽՄԲ.—Սահակայ և Մեսրոպայ ազգային տօնը հանդիսաւորութեամբ տօնելու սովորութիւնը ընդհանրացած էր արդէն ըրոր հայ գաղթավայրերուն մէջ: Բայց վերջին տարիներու անձնապաշտ և աշխատեցած կարգ մը ուսուցիչներ յոգնութենէ խոյս տալու համար իրենց յուլիսի և օգոստոսի ամսաթիւերին ալ կանխիկ առնելով կծիկը կը դնեն ու կը հեռանան իրենց պաշտօնավայրէն, Հոգաբարձութեանց կիսայայ աղբ ապերասաններու իրենց պարտքը յիշեցնել, քանի որ այդ տօնը բացառաբար կրթական տօն մըն է և հանդէսներու ծարքունը ուսուցիչներուն պարտականութիւնը:

ՉԱՐԱՍԻՏ ԽԵՂԱԹԻՐՈՒՄՆԵՐ

Մ. ՓՈՐԹՈՒԿԱԼԱՆԻ ԶԱՌԱՆՅԱՆՔԸ

Տարօնի վարժարաններուն համար հերոս Անդրանիկի ձեռքով Պուլկարիոյ հայաբնակ քաղաքներէն հաւաքուած 3000 ֆր. ի չափ նպաստին Ազգ. Պատրիարքարան ղրկուած ըլլալը առիթ առնելով, ցնդած Փորթուգալները կարգ մը չարամիտ խեղաթիւրումներ ուղղեցուցեր է իր «խանութ-թերթ»-ին մէջ:

Ըստ Փորթուգալեանի իբր թէ Վառնայի մէջ հակառակողներ դառուեր են Տարօնի վարժարաններուն օգնելու, իբր թէ Անդրանիկը մեծ յաջողութիւն ունեցեր է այդ ձեռնարկին մէջ, իբր թէ պաշտօնական դիմում կայ եղեր, իբր թէ Անդրանիկ ինքնաբերաբար բաղձանք յայտնել է որ զրամները Պատրիարքարան ղրկուին և այլն: Այս բոլորն ալ սուտ ու չինծու խօսքեր են: Բացատրենք:

Նախ թէ Տարօնի վարժարաններուն նպատակը մասին Վառնայի մէջ ոչ ոք հակառակեցաւ. այլ մեր և ուրիշներուն կողմէ դիտողութիւն եղաւ: Թէ հանգանակութիւնը արդիւնաւոր ընելու համար պէտք է կամ Մշոյ Առաջնորդէն և կամ Պատրիարքարանէն պաշտօնական հրաւեր մը կամ յանձնարարական մը ընել տալ, յիշեցնելով Պատրիարքարանի արգելքը մասնաւորներուն անպաշտօն հանգանակութեանց մասին:

Երկրորդ՝ որ Անդրանիկը մեծ յաջողութիւն չէ կրցեր ունենալ 3000 ֆր. կամ քիչ մը աւելի հաւաքելով, զի

այդչափ գումար մը Պուլկարիոյ միայն երկու քաղաքներէն կրնար գոյանալ, եթէ Անդրանիկ վերի արդար և օրինաւոր դիտողութեան անսացած ըլլար. ընդհակառակը ինք և իր արքանակները մտած ելած տեղերնին Ազգ. Պատրիարքարանը և Մշոյ Ս. Առաջնորդը անուանարկել ջանացած են:

Երրորդ՝ թէ պաշտօնական դիմում չկար, այլ Մուշ գաղաւթի Դաշնակցական մոլեռանդ գործիչ Զաւարեանի և Մարգարեանի ստորագրութիւնները կրող խմորատիպ նամակ մը, որ իրենց կուսակցութեան մարդոց ղրկուած էր, ոչ թէ պաշտօնական մարմիններու: Հեռաւոր գաւառէ մը ազգային հաստատութեանց համար նըպաստ խնդրող գրութիւն մը պաշտօնական նկատուելու համար անհրաժեշտ էր որ տեղոյս Ազգ. իշխանութիւնէն, մասնաւորապէս Առաջնորդէն, ստորագրուած և յանձնարարուած ըլլար: Միթէ ներքի է մտածել որ Մշոյ Ազգ. վարչութիւնը և Տէր Ներսէս եպիսկոպոս Ոսրիսանեանի միանալը գաղաւթի Առաջնորդ մը անտեղեկ և անկարելի գտնուէին իրենց թեմի Ազգ. վարժարաններու խեղճ վիճակին և զանայն իրենց ստորագրութիւնը:

Չորրորդ՝ որ Անդրանիկը ինքնաբերաբար չէ որ բաղձանք յայտնած է հաւաքուելիք զրամները Պատրիարքարան ղրկելու. ընդհակառակը ինք Պատրիարքարանը և Մշոյ առաջնորդը կասկածելի ցոյց տուած է իր մասնաւորներուն և հրապարակային խօսակցութեանց մէջ առաջինին համար ըսելով թէ 8-10 տարի առաջ Սասունի համար հաւաքուած զրամները նպատակին չէ ծառայեցուցած, իսկ իրարայանեան սրբազանին համար ըսելով թէ վերջին անգամ Պոլսէն Մուշ գաղաւթի քանդակաւոր ազգայիններուն իրեն յանձնած զրամները չէ հասցուցած անոնց ընտանիքներուն ձեռքը:

Անհասկնալի և թաղակտանելի կողմէ յայտնուած կասկածներուն և օրինաւոր դիտողութիւններուն ու վերջնապէս sine qua non պայմանին վերայ Անդրանիկը համակերպած է հաւաքուած զրամները տեղական թաղականութեանց ձեռքով պատրիարքարան ղրկուելուն:

Ահա այս է իրողութիւնը Պ. Փորթուգալեանի խօսքի դուռ ալ կը տեսնէք թէ կրկին ուրախ հեռացած էք ճշմարտութենէն ձեր նոր տէրերուն հաճելի ըլլալու համար: Բայց հոգ չէ, դուք ձեր այդ ծառայութեան վարձքը պիտի ստանաք Դաշնակցականներէն որոնց օսկանները Ալաւաւաւս և Հայրենիք (Ամերիկայի) ձեր յոբելեանը սօնել կը ճարտարաւորուին:

ՏԵՂԱԿԱՆ

Պատ. ԽՅԱԳԱՐԱԿԵՄ, (°) Անցեալները պատուական թերթիդ մէջ հրատարակած էիք տեղոյս թաղական Խորհրդոյ անդամոց ուղղեալ պատճառաբանեալ բողոքագիրս երաժշտի պաշտօնէս ապօրինի հրաժարեցման առթիւ կը կ'սպասէի որ այս արդար բողոքս լսելի կ'ըլլար և ապա:

(°) Ծ. Խ. Վառնայաբնակ ազգայնոց մէկ մասին թախանձագին խնդրանքին վրայ կը հրատարակենք այս նամակը:

Դէկ գէշ պատասխան մը կ'ընդունէի իրենց մեծապատուութենէն, սակայն ինչպէս մինչև հիմայ եղած բոլոր դիմումներս նոյնպէս յիշեալ բողոքագիրս ըստ իրենց սովորութեան բարձի թողի եղած է: Անշուշտ տեղոյս Ազգայիններուն ստուար մեծամասնութեան յայտնի է թէ ինչպիսի այլանդակ զրպարտութիւններ կ'ստեղծուէին իմ անձիս դէմ միմայն քանի մը թաղականներու քմահաճոյքը կատարելու համար: Այս բողոքանցութեան տեղեկութիւն չունեցողներուն համար հոս քանի մը տողով բացատրութիւններ տալ և իմ արգէն հանգիստ խեղճ աւելի ևս հանգստացնել կուզեմ:

Թաղականութեան յանձնարարութիւնով Պոլսէն անձնաւորութիւն մը ինձ հետ պայմանաւորեցաւ և քաղաքիս Ս. Եկեղեցւոյ Երաժշտ-Ուսուցչի պաշտօնը ինձ յանձնուեցաւ: Մայրս և ես վըստահ ըլլալով Ազգային իշխանութեանց ազդարարութեան և մանաւանդ Ազգայիններուն մարդասիրութեան վրայ առանց գրաւոր պայմանագրութեան ինձ եղած առաջարկը ընդունելով ժամառաջ պաշտօնիս գլուխը անցայ. անկէ վեր իմ կարողութեան սահմանին չափ կարելի եղած ջանքը չի խնայելով, գործս յառաջ տանելու և եկեղեցին պայծառացնելու աշխատեցայ, պաշտօնավարութեանս միջոցին թէ թաղականութեան կողմէ և թէ քահանայից դասէն ինչպէս նաև ժողովրդէն ինձ եղած քաջալերութիւններէն կը հետեւցնէի թէ գործիս մէջ քիչ թէ չատ կը յաջողիմ:

Այս դրութեամբ և սիրտս եռանդով լեցուն սոյն պաշտօնը շարունակեցի եօթը ամիս, առանց կասկածելու որ շուրջս իմ անձիս դէմ դաւեր կը հիւսուին: Օրին մէկն ալ նամակ մը կ'ստանամ պաշտօնէ հրաժարեցուցուիս ազդարարող. ի հարկէ այսպիսի զեկուցում մը առանց գլխաւոր պատճառի մը եղած չէր կրնար ըլլալ, ուստի դիմեցի թաղականութեան և խնդրեցի որ իմ յանցանքներս որոշապէս ըսեն, զարմանալով տեսայ որ ամբողջ ալ ինձի դէմ լարուած և սաստիկ զայրութիւնով երեսիս պօռալէն զատ ուրիշ պատասխան առնել կարելի չեղաւ: . . . ուստի ստիպեալ դուրս ելայ այս անել կացութենէն ինչպէս ելլալիքս չի գիտնալով:

Ժողովուրդը հետաքրքրուելով այս եղելութենէն ուզած է բացատրութիւն պահանջել թաղ. Խորհրդէն: ասոր համար Ծ հոգիէ բաղկացած մասնախումբ մը ընտրելով ղրկած են թաղականութեան սակայն միեւնոյն լուրհանգիստ և անորոշ պատասխանի կուտան ըսելով թէ երաժշտոր այն պիսի յանցանքներով դատապարտած է որ անկարելի է մարդու

մը րսել խնդրոյն մէջ գաղտնի
ի՞նչեր կան. Այս ապշեցուցիչ պա-
տասխանը բնականաբար աւելի
ևս չհետաքրքրելով, ժողովուրդը
երեք հարիւրէ աւելի ստորա-
գրութեամբ հանրագրութիւն մը
կը պատրաստէ և կը դիմէ դար-
ձեալ թաղականութեան խնդրելով
որ Երաժիշտ ուսուցչին գաղտնի
պահուած յանցանքը հրապարա-
կաւ ըսուի. սակայն արդիւնք
դարձեալ զէրօ. Կիրակէ օր մը
հանրագրութիւն մատուցանող Ազ-
գայնոց 50-60 ի չփ անդամներ
կը դիմեն խորհրդարան հասկնա-
լու համար թէ ինչու հրաժարե-
ցուցած են Երաժիշտը և թէ յան-
ցանքները ինչ են. Հոն ներկայ
գտնուող Թաղ խորհրդոյ երեք
անդամները Տեարք Արարհամ
Գալֆա կարապետեան, Յակոբ հա-
ճի կարապետեան, Աբէլ Աբէլեան
ե ր ե ք Բ ա հ ա ն ա ն ե ր ս ւ
ներկայութեան կ'ըսեն թէ երա-
ժիշտը չառ մեծ յանցանքներ
ունի որ կրնանք ըսել մի միայն
այն անձին որ ժողովրդին կողմէ
ընտրուած ըլլալ և թաղականու-
թեան երդում ընէ որ Կուրս ե-
լած պահուն ոչ մէկուն բան մը
չըսէ. դիպուածաւ Եկեղեցի գրո-
տուած եմ և այս սատարական
առաջարկը իմանալով իսկոյն խոր
հիշարան դիմեցի և հոն եղող
քահանաներուն և 60է աւելի
ժողովրդին ներկայութեան թա-
ղական խորհրդէն խնդրեցի որ
առանց վարանելու իմ բոլոր յան-
ցանքներս կրնան ըսել և ամէ-
նուն պատիժն ալ զատ զատ կրե-
լու պատրաստ ըլլալս յայտնեցի
Այս դիմումն սակայն ապարդիւն
չեղաւ և ինչ մեծ եղաւ ժողովր-
դին գարմանքը երբ լսեց նոյն
իսկ Թաղ խորհրդոյ Առնեապետի
բերնէն որ գաղտնիքը միմիայն
պիտանէինք է եղեր. Այլատ չունչ
առնելով գոհ սրտով դուրս ելալ
քանի որ մինչև այն ատեն ժողո-
վրդին աչքին այնքան անհի
ներկայացուած յանցանքս Ազգին
պիտանէին չինքներն է եղեր. Ի՞նչ
Ազգային զգացումներս կը մղեն
զիս յարգելու իրենց այս որոշու-
մը պիտանէն հաւասարակշիռ պա-
հելու համար ունէ պաշտօնեայ մը
դադրեցնել իր պաշտօնէն. սա-
կայն չեմ հասկնար և չեմ ալ ըն-
դունիր որ այս յայտարարութիւ
նը չընելու համար երիտասարդի
մը բարոյականը արատաւորելու
ելլան զընելի ամբաստանութիւն-
ներով զորս վերջը հաստատել
անկարող կըլլան. Դարձեալ չեմ
ընդունիր և կը բողոքեմ որ
պիտանէի համար հեռացուցած
պաշտօնեայ մը խնդրած վկա-
յագիրը չի տան. իմ վկայագիրս
իմ ապագոս ըսել է քանի որ իմ
ձիրքովս սահմանուած եմ Եկեղեց-
ւոյ պաշտօնեայ ըլլալ. արդէն
ասկէ առաջ ուր որ պաշտօնա-
վարած իմ բարեք ծառայութեան
և մաքուր բարոյականի վկայա-

գիրներ ունիմ ի ձեռքին, սակայն
միայն վառնայի մէջ Թաղ խոր
հուրդը կը զլանայ ինչ իմ ամե-
նատարական և արդար պահանջս
ժողովուրդն ալ ինծի համամիտ
գտնուած է վկայագիրս տրուե-
լու մասին. բայց դեռ այսօր ո-
չինչ չի կայ. Դրամական պահանջ
ընել երբէք միտքէս անցուցած
չեմ և չեմ ալ անցունելու քանի
որ Ազգը զիս պաշտօնադուրկ կը
նէ պիտանէի ներկայութեան պատճա-
ռաւ. բայց միւս կողմանէ իմ հա-
ցրս ապահովող վկայագիրս ինչ
չի տալ կը նշանակէ որ Ազգա-
յին իշխանութեանց արդարա-
մտութեան վրայ հիմնուելով ա-
ռանց պայմանագրութեան պաշ-
տօնի ձեռնարկող պահուիստ ե-
րիտասարդ մը ինծի պէս չարա-
չար կը խաբուի
Կը խնդրեմ Տիար խմբագրա-
պետ, այս տողերս իբր բողոք
պատուական թերթի մէջ հիւ-
րընկալէք և ժողովուրդը ինքնա-
գիտակցութեան գայ թէ ի՞նչեր
կանցնին թաղական խորհրդոյ
կամարիլայէն երբ զիրենք հե-
տապօրոգ աչքեր չըլլան
Մեմ Թմէնախորին յարգանք
Նախկին Երաժիշտ-Ուսուցիչ
Ս. Եկեղեցւոյ վառնայի
Տիգրան Խաչատուրեան
24 Յուլիս 1910
Վառնա

Ա Ձ Գ Ա Յ Ի Ն

Եկեղեցիները միթիւններու
բանախօսութիւններու և նոյն-
իսկ դպրոցական հանդէսներու
առջև փակելու որոշում տուածէր
Ազգ. Պատրիարքարանի Խառն
ժողովը. Այս որոշումէն դժգոհ
մնալով Դաշնակցականք որոշած
և յայտարարած էին թէ և կիրա-
կի առաւօտ պատարագէն յետոյ
Բերայի եկեղեցւոյն մէջ բանա-
խօսութիւն պիտի ընեն. Ազգային
իշխանութեան դէմ այդ կուսակ-
ցութեան այս նոր ըմբոստացումը
զսպելու և ազգ. պատրիարքա-
րանի արժանապատուութիւնը
յարգել տալու համար ոչ-կուսակ-
ցական ժողովուրդը որոշեալ ժա-
մէն առաջ լեցուած է եկեղեցին
և ժամերգութեան անմիջապէս
յետոյ փակած է եկեղեցւոյ դռ-
ները. ժողովուրդի անունով խօ-
սիլ իրենց արհեստ ըրած դաշ-
նակցականք ժողովուրդի իրական
ուժը իրենց դէմ տեսնելով այդ
օրը վաղ անցած են ծանուցեալ
բանախօսութեանէն
Ազատամարտ կը կռկուայ թէ
նոյն բանախօսութիւնը պիտի կա-
տարուի բայց ի զուր. Ազգ. Երեսփ.
ժողովն ալ իր վերջին նիստին
մէջ հաւանութիւն յայտնեց խառն
ժողովոյ որոշման մասին. ըստ ո-
րում Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ
դռները իսպառ գոցուած են մի-

թիւններու, հանդէսներու, ու
բանախօսութիւններու առջև. Ունէ
Թաղ խորհուրդ պատասխանատու
է եթէ թոյլագրէ
— Ե. Կարահիսարի մէջ Շահրիկ-
եան բանախօսելու համար եկե-
ղեցւոյ դռները գոց գտնուին
կղմինտները վերցնել տալով
ներս մտած և առաջնորդարանի
դուռը կոտրել տուած է իր կու-
սակիցներուն. Կը ցաւինք որ Ազգ.
երեսփ. ժողովը տակաւին կը տըն-
տընայ անոր այդ լրբութիւնը
պատժելու և ապօրինութեան այդ
տիպարը չարտաքսել երես-
փոխանութեան շրջանակէն
— Ազգ. քսանդրիոյ եկեղեցիին
մէջ անցած կիրակի Դաշնակցա-
կանները փորձեր են միթիւնկ
ը-
նել տողերի մը առաջնորդու-
թեամբ ժողովն ուղեր է արդի-
ւել. բայց կուսակցականներն ան-
սաստեր են. Անմիջապէս Սահմա-
նագր. Ռաժկավար կուսակցութեան
անդամները գալով դուրս հաներ
են միթիւնկ կազմակերպողները
Անգլիացի ոստիկանապետը վրայ
հասնելով, նախ խոնարհութիւն
ըրեր է եկեղեցիի և յետոյ դառ-
նալով կուսակցականներուն, յան-
դիմաներ է զիրենք Հայ Եկեղե-
ցին չարագէնուն համար
— Հողային խնդրոյ մասին Օսմ.
հայ երեսփոխանները սկսած են
դիմումներ ընել նախարարներուն
և խորհրդակցութիւն կատարել.
բայց տարտամ և առաձգական
խոստումներէ զատ տակաւին ոչ
ինչ ձեռք չեն բերած. Ամենազօր
(?) Դաշնակցութիւնը այս կեն-
սական խնդրոյ մասին իր դաշ-
նակից (1) ժէօն թիւրք եղբայ-
րիկներուն խօսք հասկցնել ջա-
նալու տեղ. Ազգ. իշխանութիւնը
իր այլանդակութիւններով կը
զբաղեցնէ, որով ասոր ալ խելքը
գլուխը չը ձգեր պէտք եղածին
պէս աշխատելու ազգին կենսական
գործերուն
— Կեսարիոյ Առաջնորդ Տէր-
Տրդատ եպիկ. որ այժմ պաշտօ-
նով Երուսաղէմ կը գտնուի, և որ
դատի յանձնուած էր ժէօն թիւրք
կառավարութեան չարամիտ ապի-
կարութեան շնորհիւ, անպարտ
ալ ձակուած է Կեսարիոյ դատա-
րանէն
Լուսաբեր-Արեւի մէջ կը կար-
գանք
Ինչպէս յայտնի է, պատերազ-
մական ատեանը արգիլեց ողբաց-
եալ Արփիարեանի Վարմիր Ժա-
մուցը, որ ազգային վիպագրու-
թեան էն փայլուն գլուխ-գոր-
ծոցներէն մին է, իբրև ցեղային
համերաշխութեան խափանարար,
անկախ Հայաստանի (?) մը ու-
սումնագրութիւնը. 2ի գտնուե-
ցաւ Պոլսի մէջ հայ մը որ բողո-
քեր այս համարտակցի որոշու-
մին դէմ, երբ յայտնի է թէ Ար-
փիարի երկը բնաւ այդ տեսակ
թէղի մը արտայայտութիւնը չէ,
այլ ժամանակին հայտայնու-
թեան գրական պատկերացումը

Այսօր հաւաստի աղբիւրէ մը կը
լսենք թէ այս մատնութիւնը ը-
նող հալը Լարենց կոչուած աւա-
զակ-մարդասպանն է. Յիշեալը
իր սեհոգի պետին Արզուեանի
հետ Պոլսէն հեռացած է, չի գիտ-
ցուիր ուր... Գէշ նշան, Արփի-
արիին բառովը, նորէն մէկու մը
սիրտը պիտի ցաւի... Արիւնի
հոտ մը կուգայ մինչև հոս
— Կալիֆօրնիա թերթի խմ-
բագրապետ Տ. Թօլայեան երրորդ
անգամ ըլլալով Դաշնակցական 4
ողբերներէ յարձակում կրած և
գլուխէն վիրաւորուած է բաւա-
կան ծանր
Տ. Թօլայեան իր թերթին մէջ
կը յայտարարէ թէ ալ կը դադ-
րի Դաշնակցութեան արարքը քն-
նադատելի մինչև որ հայ ժողո-
վուրդը կազմակերպուելով պաշտ-
պանել սկսի իր շահերուն պաշտ-
պանները
Քանի մը օր առաջ ալ յարձա-
կում կրած էր Ժամանակի տնօ-
րէն Քաղիմ իր զաւկին հետ յուն
վերագարձած պահուն
Մենք կը կարծենք թէ հեռու
չէ օրը որ հայ ժողովուրդը սկսի
պաշտպանել զործնականապէս թէ
իր մամլոյ ներկայացուցիչները և
թէ իր իրաւունքները, զորս իր
անունով ստնակիտ ընել կը նը-
կըրտին ծանօթ խմբակի մը ոչ.
խարամիտ հետեողները

Ն Ա Մ Ա Կ Ա Տ Ո Ւ Փ

ԻՍԸՄՆՏ Ֆ.—Ն. Թադէոսեան-Ձեր
թերթը յունիս 1էն ի վեր կը զրկուի.
Բաժնեգիրն ստացած ենք
ՊՕՍԹՕՆ—Ց. Օղասափեան—Շնորհա
կալութիւն ձեր համակրական տողե-
րուն Հերոսը իր յանգնութեան ամանի
վարձը ստացաւ նոյն պահուն
Կիրքերը զրկուած են Արզումանեանին
Ձեր հասցէի ալ միշտ տրամադրելի
են. Որոնց որ անկ է ըսէք թէ Իրա-
ւունքի տպարանէն ծախուած գիրքերը
ապառիկ չեն զրկուիր
ԲԱԳԱՐԻԺ—Գ. Գուրեհեան-Ձեր խըն-
դիրը և հերքումը գրուած են Իրա-
ւունքի թիւ 20ին մէջ. արդէն օրինակ
մըն ալ զրկուած է տեղւոր հայ ըն-
թերցարանի հասցեովը
ՍԻԼԻՍՏՐԷ—Դ. Ն.—Ինչ մը խնա-
մոտ և մաքուր գրեցէք որ կտրագուր-
ու հասկցուի

ԾԱԽՈՒ ԳԻՐՔԵՐ

«Իրաւունք»ի խմբագրա-
տունէն կարելի է ստանալ
Հետեւեալ գիրքերը
ՀԱՐԻՊ ԱՍՊԷՐ գին 1. ֆր
ԱԶԱՏ ԵՐԳԱՐԱՆ , 1. ,
ԹԻԱՊԱՐՏ Ա. հատոր , 1-20 ,
ԹԻԱՊԱՐՏ Բ. » , 2-80 ,
ԿԱՐՄԻՐ ԺԱՄՈՒՅ » 1. ,
ՊՈՐԼԿԱՐԱՅ ՊԱՏՄ. 50 սն.
ԻՐԱՆԻՆՔԻ հաւաքածոյ մէկ
տարուանը 12 ֆր

Ի Խ Թ Ա Ր

Կէշէն սենեկին ապօնէ պէտէ-
լինի թէմոմ էօտէմէ Ի շօլանլար-
տան մատա տիկէր պիւթիւն ա-
պօնէլէրիմիզէ կէօնէրտիք վատ
իթտիկիմիզ «Պուկար թէվարի-
խինի Տիկէրլէրէ տախի կէօն-
տէրիլէնէք պօրճլարըն էօտէմէ-
լէրինտէ:

Ի Ճ Մ Ա Լ

Թիւրքիտա ահվալը միլիէմիզ
մէմուռնիյէթպախլ օլմագտան
իրագ տըր Իքի սէնէտէն պէրու
իւան օլունան Իտարէի մէշրու-
թիէ՝ Եօճըլար իշիւն կիտուպ
կէթէկէ սուհուլէթ վէրմէքտէն
մատա հիշ պիր մուհասէնթթ
կէօթէրէմէմիշ տիր Զիւթիւմէթ
իլէ Պատրիարքարան պէշինտէքի
միւնասէպաթ Եալընըլ իսանէն
տօթանէ օլուպ, մատտէթէն մու-
զայրի ատտ օլունապիլէր Գիրա
Ատանանըն Բէմի ճենայէթինի
Էրմէնի միլէթինէ ունութտըրա-
ճագ հիշ պիր խայիթխալըգ միւ-
շահտէ օլունմայօր: Եիվանը
հարպլարըն վէրտիլէրի հագ-
սըլ հիւթիւմէրէ գարշը օլունան
շիքայէթլէր իշիտիլմէտի Էրմէ-
նիլէրտէն զասպ օլունան մալլէր
իշեալար Էլմաք վէ արագիլէր
պու կիւնէ գատար զասիպլէրի Է-
լինտէ պուլունիյօր քիլիսէլէրէ
վէ մանաստըրլարա ալիտ միւլք-
լէրի տախի «մահլուլ» նամը Ի-
լէ հիւթիւմէթ զապլ իթմէկէ
շալըշիյօր Իլամլարլէ վէ տէլաի-
լի գալիյէ իլէ միւնրիմիլէթլէրի
թէպէլիւն օլունան պիր չգ Իս-
լամգաթիլէր պէլլէրտէն վէ իշ-
րէֆտէն օլմալարը միւնասիպլէթի
իլէ սէրպէթմէ Եաշմագտա վէ
պունլարըն պիր գըսմըտէ խապա-
սէթլէրինէ տէվամ իթմէքտէ տիր
լէր Եինայէթլիլի իլէ մարուֆ օ-
լան համիտիլէ Գիւրտ աշիլէթ-
լէրի Իսթիպտատ տէվրինտէ օլ-
տըլը կիպի սիւան պէտէսթ Էլան
հաշարաթտա տէվամ իթմէքտէ
Իքէն՝ Էրմէնի մազլուլարա միւ-
տաֆաաի Նէֆա իշիւն ատի պիր
սիւան բարշասը թաշըմագ մէնն
օլունիյօր:

Միլլէթին խարիճի՝ Եանի հիւ-
թիւմէթմէ օլան միւնասէպաթը
վէ իշլէրի պու մէրքէգտէ Իքէն
տախիլի ահվալիմիզ տախի մու-
ճիպի թէնսիլի տիր Զուգուգը
միլլիյէ վէ շախիյէմիզին մուհա-
ֆագա վէ միւտաֆաաը իշիւն
պիւթիւն միլլէթմէ Եէքտիլ վէ
Եէքլիճուտ օլարագ զայրէթտէ
պուլունմալըլ Էլլէմ օլտըլը հալ-
տէ տախիլի ֆըրգալար վէ բար-
թիլսնըլար քիլլիէն պիլի Բէ-
րիւշան իթմէքտէ տիր:

Զուգուգը միլլիյէմիզին մու-
հաֆագաընա վէ միլլէթին թէ-
րագգարնա խաւմէթ իթմէք վա-
ղիֆէսի իլէ միլլէթմէ օլան Պատ-
րիարքարանըմըլըն թէնսիլիլի

տըլըմագ վէ Եարտըմ իթմէք
իշիւն օնուն էթրաֆընա թօրլան-
մալըլ իքթիլգա Իքէն՝ Դաշնակ-
ցական նամը թաշըլան պիր թա-
գըմ ճիւհէլանըն Էլլէր Եիլէթ
Պատրիարքարանըն թէնսիլիլի
գըրմայա շալըշմալարը վէ միլ-
լէթ իշիլտէ պուլըլ ու ատալէթ
սաշմալարը թէնսիլիլի կէօր-
մէքտէլիլ:

Պու ճիւհէլա ֆըրգաընըն Բահ-
պէրլէրի օլան ատալար քէնտի-
լէրինէ սօսիլալիթ սիւսիւ վէրէն
պիրգաշ անարշիլիլիլէ մէլիլի
ատալար տըրլար Դուշլար ճա-
հիլ Էհալի Եօնիւնտէ Էրմէնիլիք
նամընա սէօլլէր Իքէն, աւըլ ֆի-
քիլլէրի Եա քէնտի թաալուշ-
լարըն թէնսիլիլի իթմէք վէ Եա-
խօտ անարշիլիլիլ մէպտէսինէ
խըտմէթ իթմիշ օլմագ խիլիւսը
իլէ մէշլուլ տըր Եիւր միլլէթ,
վաթան վէ մէշլէպ թուլթմազ-
լար պու իւշ շէյ սօսիլալիլ մէպ-
տէսինէ մուղալիլ տիր օնլար՝
կէօնա՝ պիւթիւն ինսանիլիլիլէ
խըտմէթ իթմէք րուեալընտա
տըրլար պուլուն իշիլտէ օնլար
պիր ալուլ Էրմէնիլիլիլի գըրը-
լուպ մաշլ օլմասընտան պիլի-
թուր տըրլար Գիրա պիւթիւն
պէնի պէշլէրին (ամբողջ մարգ-
կուլիլիլ) մէնֆաթը իշիւն 1-2
միլիոն Էրմէնիլիլի գըրըլմասը
օնլարա «վըլ» կէլիլ Զալպուքի
քէնտիլիլիլիլիլ թէնսիլիլի իթմիլի
թարիլլէ Էրմէնիլիլիլիլ զարաթի-
տէ իթմէքտէն մատա պիւթիւն
պէնի պէշլէր իշիլտէ մազար-
լաթլը օլիյօրլար:

Սայրի միլլէթլէր թէրագգը-
լաթ Եօլըն թուլթմուշ իլէրի գօ-
շիյօրլար պիլ Էրմէնիլիլիլիլ Ի-
սէ պու Դաշնակցական ֆէսատ-
ճըլարը իլէ մէշլուլ օլմագտան
պաշալմայօրըլ Գիրա միլլէթին
Էքսէրիսի շու շիրքին հալլէրի
կէօրէրէք սէլիլիլի կիպի գալմա-
լը սէվրիյօր:

Էյ միլլէթտաշլար պու տույ-
կուլըլըլա նիհայէթ վէրինիլ-
ֆէսատը կիրուհըն կէօթէրի-
նիլլէրի սիլ միլլէթին «լէֆաթը
ընսմիլլէթինի համլ օլան Պատրի-
արքարանըն մուհաֆըլընըլ
համիսիսիլիլիլ Պու համիլիլիլիլիլ
միլլէրտէ իսքէնտէրիլէտէ, Տիար-
պէրիլտէ վէ օն տէֆա Պէյօլ-
լունտա օլտըլը կիպի մատէն վէ
մանէն կէօթէրինիլլէրի մարիլ-
գիքը ֆէսատըլար սիւթիւնէթ
պուլունլար հատտարըն թա-
նըսընլար:

Յ. Պուսիլիք

Հ Ա Վ Ա Տ Ի Ս Ա Ր

Թիւրքիլի

Պալը Ալի պուլկար վէ րուլմ
թապաընտան օլան մէքթէպ հօ-
ճալարըն թարտ օլունմալարընա
տալիլ Էմիր վէրմիշ իտի իսէտէ

Էքսարհանէ վէ Բաթրիլհանէ թա-
րաֆընտան օլունան իթիլալթ
իւլէրինէ՝ մէքթիւր Էմիր կէրի
ալմըլտըր:

—Մէճլիսի վիւթլա 3 Եունան
և 1 Մըսըր (արագա) կազէթա-
լարըն Թիւրքիյա կիրմէսինի
Եասագ իթտի:

—Աֆրիգա Թրապօլուսը վէ
Թունուլ սինօրընտա ֆրանսըլ
ասքըրլէրի հիւճուլ Իտէրէք պիր
գաշ Եիլլ քիլի թէլէֆ իթմիշ-
լէր:

—Պիթլիս վալիսի Թահիր Բա-
շա Մուսուլա վալի թային օլու-
նուպ, օնուն Եէրինէ սապըլ Թրա-
պօլուս վալիսի Զիւնիլ Բաշա Պիթ-
լիսէ կէօնտէրիլիյօր:

—Մաքէթոնիա քիլիսէ վէ մէք-
թէպլէրի իշիւն Եէնի գանուն իճ-
րա օլունանագ Բուլմարըն Բա-
թըրլըսըն տիրլէ Դէյօրլար:

ՏԱԽԻԼԻԹԷ

Պու սըրա Մաքէթոնիա տան
գաշուպ, Պուլկարիյա իլիթիւս Ի-
տէն Պուլկարլարըն մըգտարը
1500 քիլիյէ պալիլ օլմուշ տըր
Պունլարըն Բէվայէթինէ կէօրէ,
իլիթիլ Բըլէշօլա, Բըլանգա, Գու-
մանօվա վէ սայի գաղալարտա սի-
լահ թօրլամագ պէհանէսի իլէ՝
Թիւրք ասքըրլէրի Պուլկարլարա
Բէք չօգ զուլումլար իճրա իթ-
մէքտէ իմիլլէր:

—Տախիլիլիլ նազըրը Մ. Թա-
քէվ Գէօտէնտիլ վէ Տուրնիցա ճի-
հէթլէրինտէքի հուտուտը թէֆ
թիլ իթմէկէ չըգմըլ տըր Գիրա
Պուլկարիտան Թիւրքիյա չէ-
թալար կէշմէքտէ օլմասընա գար-
շը Պալը Ալի Բրօթէսթ իթմիշ
տիր Պուլկար հիւթիւմէթի Բէս-
մէն պու շայէայը թէքիլիլ իթտի
ֆաթաթ Ռէլ նամ պուլկար կազէ-
թալը չէթալարըն կէլիլի-
նի թաստիլ իթմէք իսթէյօր,
Միլիսթր Մ. Թաքէվ պու սէպէպլէ
սինօրը թէֆթիլլէ կիթմիշ օլմա-
լը Գիրա չիմտիլիլ Պուլկարիա
հիւթիւմէթի Թիւրքիյա իլէ տօթ-
լըլը տօղլագ իսթմէյօր:

—Գէօտէնտիլիլ տնարհիտ-
լէրին իլգա Էյլէտիլլէրի մէսէ-
լէտէն տօլայը Ջարըն սէրքեա-
թիլիլ իլգահաթ վէրմէք վէ թա-
լիլմաթ ալմագ իշիւն Էվրօբայա
Ջարըն նէպտինէ կիթմիշ տիր Մ.
Թաքէվիլ Գէօտէնտիլլէ կիթմէ-
սի տախի պաշըճա պու մէսէ-
լէյէ ալթիլ օլունիյօր:

—Պալը Սօֆիա կազէթալարըն
պէյանը իլլըլէ Մաքէթոնիա տա
Պուլկարլարտան սիլահ թօրլան-
մասընա վէ իսլամ մուհաճիլլէրին
Պուլկարլար արասընտա իսքեան
իթտիլիլմէսինէ գարշը Բրօթէսթ
իթմէք իշիւն Սօֆիա տան պաշլա-
յարագ, պիւթիւն Պուլկարիա տա-
խիլիլտէ միլլէթիլլէր ազտընա
գարար վէրիլմիշ տիր:

Ջար Թէրաթինանտ հազրէթլէրի
մախտուլարը իլէ պէրապէր Բա

րիտէն Գօպուրկա կիտուպ, միւ-
թէվէֆա Բէտէրինին իսթրա-
հաթը րուհի իշիւն Գօպուրկ քի-
լիսէսինտէ իճրաի այն իթտիլ-
միշ տիր:

—Դիլիտէմըր 1 տէն Պուլկար-
իա Էհալիսինին թահրիլի նու-
ֆուսընա պաշլամագ իշիւն իւքաղ
չըգմըլ տիր:

—Մաքէթոնիա տան գաշան
Պուլկարլար իշիւն խարիճիլ նա-
ղըրը Պալը Ալիլիլ նօթա վէրտիլ-
միշ վէ Պալը Ալիլտէ պու խու-
սուտա օսմանլը մէմուլարընա
թալիլմաթ վէրէնէկիլիլ պուլկար
Էլիսինէ վատ իթմիշ տէյօրլար:

ԹԻԻԾՃԱՐԻԹԷ

ՋԱԽԻԹԷ

ՊՈՒՏԱՅ		
Վալօն 100 քիլո.	17/48	
Արապա 15-80 լիպ.	42.80	
ԱՐՖԱ		
Վալօն 100 քիլո.	41/42	
Արապա 45-52 լիպ.	7.	
ԵՈՒԼԱՅ 100 քիլո.	9.50/40	
ՋԱՎԱՍԱՐ 100	40.4.	
Արապա	420	
ՖԱՍՈՒԼԱՅ 100 քիլո.	23.	
ՏԱՐԼ	14/43	
ԳՕԼՕՁ արապա 55-60 լիպ.	Եօգ	
Միլիլ 100 քիլո.	42.30/42.50	
Արապա 75 »	84.40	

ՊԱՅԱԼԻԹԷ

Վալան Բիադարտա պագգալիլ մալ- լէրին պու կանքի ֆիլաթը. ալթիլ ֆը- րանք իլէ:	
ԳԱՀՎԷ	2. 45/2. 30
Շէֆէր Նէմէք քէլլէ	1.
Շէֆէր քէմէ սանտըլ—51	
Բիլիլիլ ճէնօվա չուվալը	47.
» Ինիլիլ »	34.
» Բիլլ »	53.
» Ֆիլիլ »	48.4.
ԿԱՁ Պաթուլ Սանտըլը	9.30
» Թրայան »	8.80
Ջէթիլիլ Եաղը քիլո	4.50—4.70
ԳՈՒՐՈՒ Իւլլիլ	60.70.
Եուլումլար	4.80

Ի Լ Ա Ն

Տիքիլ մաքինսը թամիր իթմէք
վէ իլլէթմէք իշիւն մահիր պիւ-
ուլթայա իքթիլալթ օլմալլէ,
պու խուտուտա թաֆսիլաթ ալ-
մագ իշիւն տիւքեանըմա միւրա-
ճաթ իթմէսի լաղըմ տըր:

Միքայիլ Դապալալընա

Ո Ւ Ս Ո Ւ Տ Ի Չ Մ Ը

Երկար տարինիլ Աղգ. վարժարան-
նիլու մէջ պաշտօնալարաճ ուսուցիլ
մը որ անըստիլ բարք ու վարք ու-
նեցաճ է. իր վերջին պաշտօնալարի
օղէն դժգոհ ըլլալով, կը փախալ ու-
րիշ տեղ մը պաշտօնի կոչուիլ:
Դիմիլ իմբագրուլթեանս

Издатель: X Курбетянъ

Տպարան «Իրաւունք»ի Վառնա